

3 – Mülteciler ile Çalışırken Etik ve Kültürlerarası Hususlar Konusunda Farkındalık

Amaç: Mültecilerin geçmişleri ve ortaya çıkabilecek bazı hassas konulara ilişkin gönüllülerin farkındalığını artırmak.

Giriş

Grubunuzdaki kişileri rahatsız edecek veya onları tedirgin edebilecek konuların tartışılmaması önemlidir. Hassas konuların açılması, grup içinde çatışmalara neden olabilir ve kişilerin dil destek etkinliklerinden çekilmelerine yol açabilir. (Ayrıca bkz. Araç 4 *Kültürel Farklılıklar Karşısında Uygun Davranış ve Kültürlerarası İletişimin Yönetimi*.)

Avrupa toplumlarında açıkça konuşulabilen bazı konular, Avrupa-dışı toplum ve kültürlerde tabu atfedilebilir. Bazı konular ise yok sayılabilir veya en azından toplum içinde konusu açılmaz. Bunlara örnek aşağıdakiler olabilir:

- Ailevi durum: Bazı kültürlerde, yetim olmak veya belli yaşta bir kadın olup bekâr olmak veya ailesi olmayan bir dul olmak olağan dışı ve utanılacak bir durum olarak algılanmaktadır. Ayrıca, bazı bağlamlarda çok-eşli aileler kabul görür ancak aile fertleri bu durum ile ilgi konuşmak istemeyebilir.
- Cinsel tercihler, kişilerin anlatması beklenen bir konu değildir.
- Hastalık veya bedensel engeller (zihinsel engeller dâhil) konusunda konuşmak çoğu zaman hassas bir konudur.

Avrupalı ve Avrupalı olmayan toplumların cinsiyet rolleri ve aile içindeki ilişkiler hakkındaki algılar farklı olabilir. Örneğin, geniş aile yapılarının norm sayıldığı ve ailenin bir reisi olduğu yerlerde, bu kişi en üst yetkili sayılır ve aile fertleri yerine kararlar alır ya da, biri karar almadan önce ailenin reisine danışır. Ayrıca, kardeşlerin sosyal statüsü, onların yaşı ve cinsiyetine göre belirlenir ve bu durum, kardeşlerin toplum içinde konuşma sırasına veya dışardan alınacak destekten yararlanılması sürecine de yansiyabilir (Ayrıca bkz. Araç 14 *Çalışma Grupları İçerisindeki Çeşitlilik*).

Öneriler

Mültecilerin kendi ülkeleri veya Avrupa'ya gelişlerine ilişkin kişisel sorular sorulmaması önerilir (Ayrıca bkz. Araç 1 *Göçün Jeopolitik Bağlamı*). Bu gibi sorular, ailelerini veya ülkelerindeki iyi koşullarını kaybetmiş mülteciler için acı verici olabilir. Amacınız, mültecilerin kendilerini serbestçe ifade edebilecekleri ve kendilerinin uygun buldukları bilgileri paylaştıkları bir ortam yaratmak olmalıdır. Ancak, grup içinde bazı kişilerin farklı davranış sergileyebileceğine hazırlık olmalısınız. Eğer bir kişi yakınına kaybettiğini ya da ülkelerindeki yaşamlarının artık yok olduğunu anlatırsa, grubun tüm diğer üyelerinin de bunu yapacağını varsaymayın.

Birlikte çalıştığınız mültecilerden, ülkelerini bırakmadan önce veya bıraktıktan sonra yaşadıkları travmatik deneyimleri hakkında konuşmalarını istememelisiniz (Ayrıca bkz. Araç 24 *Mültecilerin En Acil İhtiyaçlarını Belirlemek*). Seyahatleri sırasında, utanç duyabilecekleri şey yapmaya mecbur kalmış olabilirler, tutuklanmış olabilirler veya diğer grup üyelerinin başına gelenlere şahit olmuş olabilirler. Bu gibi deneyimleri nedeniyle

halen acı çektiklerini düşündüğünüz kişiler varsa grubunuzda, onun bir psikologdan yardım almasını teşvik etmek yapabileceğiniz en iyi şeydir. Yardım almaları için teşviklerde bulunduğunuz zaman, bu gibi durumlarda gizlilik ilkesi kuralları işlediğini anlatmalısınız.

Eğer bir mülteci, seyahatleri sırasında yasa dışı bir şey olduğuna dair bir şey anlatırsa, konuyu tartışmaktan kaçınmak en iyi yöntemdir. Ancak, sizin ya da grup üyelerinin güvenliğini tehlikeye atan veya haklarınızı ihlal eden yasa dışı bir davranış söz konusu olursa, güvenlik güçlerine haber vermelisiniz (ör. organize suç çetelerinden baskı, intikam eylemleri, ülkelerinden veya geliş sürecinden itibaren devam eden çatışma/anlaşmazlık ile ilgili eylemler, vb.)

Avrupa’da, bir birey 18 yaşına kadar çocuk sayılır. Ancak bazı bağlamlarda, ergen yaşta çocuklar 14 yaşından itibaren yetişkin sayılabilir ve kendilerine bakabilecekleri, aile kurabilecekleri düşünülür. 16-17 yaşındaki gençler, bölgede akrabaları veya aileleri mevcut olmasına rağmen, yetkililere yalnız olduklarını söyleyebilirler (çünkü Avrupa’daki kurumların refakatçısı olmayan çocuklara ek destek verdiklerini bilirler).

Dil destek etkinliklerinde, kişilerin ev sahibi ülkenin dili ya da farklı diller ile ilgili okur-yazarlık düzeylerine dikkatleri çekmekten kaçınmalısınız (Ayrıca bkz. Araç 34 [Mülteciler ile İlk Toplantıların Yapılması: Bir Çerçeve](#)).

Mülteciler ülkeleri veya Avrupa’ya yolculukları ile ilgili istekli bir biçimde konuştukları zaman, bahsettikleri yerlerin isimlerinin yanlış telaffuz edilmesi veya yanlış kodlanması nedeniyle oluşabilecek yanlış anlaşılmalardan kaçınmaya çalışın. Ülke, şehir, nehir, deniz, vb. isimleri, mültecilerin kendi ana dillerinde farklı olabilir ve kendi dilinizde bu isimler size aşina olmayabilir. Ayrıca, mülteciler, Avrupa’daki yer isimlerini doğru yazamayabilirler. Eğer mültecinin kısıtlı coğrafya bilgisi varsa, anlatımları şöyle olabilir: “5 gün boyunca kuzey yönüne gittim. Büyük bir şehre geldim. Sonra da bir deniz geçtim.” – oysa, beklentimiz şöyledir: “200 km kuzey yönünde seyahat ettim. X ülkesinin sınırını geçtim ve Y şehrine ulaştım. Sonra da Z denizini geçtim.” Anlattıklarını anlamlandırabilmek için daha fazla bilgi edinmeye çalışırken, onları zor ya da rahatsız edici bir konuma sokmamaya çalışın.

Dil destekleri kapsamında size anlattıklarının sonucunda, kimilerinin mülteci statüsü alabilmelerini olanaksız olarak düşünebilirsiniz. Ancak, bu konu ilgili yetkililerin değerlendireceği bir husustur ve, size sorsalar bile, kişilere veya gruplara düşüncenizi söylememelisiniz.

Birlikte çalıştığınız kişilerin mahremiyetine daima saygı gösterin. Ancak, insan haklarına, hukukun üstünlüğü ve eşitlik ilkesine aykırı uygulamaları asla kabul etmeyiniz.